

Nr 103

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag för budgetåret 1956/57 till inredning och utrustning av nya lokaler vid musikaliska akademien med musikhögskolan jämte i ämnet väckta motioner m. m.
(2:a avd.)

1:o) **Musikaliska akademien med musikhögskolan.** Kungl. Maj:t har i propositionen nr 1 under åttonde huvudtiteln (punkt 75, s. 118—119 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 4 januari 1956) föreslagit riksdagen att till Musikaliska akademien med musikhögskolan: Inredning och utrustning av nya lokaler för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 220 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Sandler m. fl.* (I: 236) och den andra inom andra kammaren av herr *Hallén m. fl.* (II: 105), i vilka hemställts, dels att riksdagen måtte besluta att anvisa ett investeringsanslag av 500 000 kronor för utförande av rivnings-, sprängnings- och schaktningsarbeten samt därmed sammanhängande planeringsarbeten för andra etappen i nybyggnad för musikaliska akademien med musikhögskolan, dels ock att det av Kungl. Maj:t för budgetåret 1956/57 föreslagna anslaget av 220 000 kronor till musikaliska akademien med musikhögskolan för inredning och utrustning av nya lokaler höjes med 60 000 kronor till 280 000 kronor för i motionerna angivna ändamål.

Beträffande motiveringen för de motionsvis gjorda yrkandena hänvisas — i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande — till motionen II: 105.

Av statsrådsprotokollet inhämtas bland annat följande.

Till nybyggnad för musikaliska akademien med musikhögskolan har för budgetåren 1953/56 anvisats investeringsanslag å tillhopa 3 600 000 kronor. Nybyggnaden är avsedd att utföras i tre etapper. Första etappen — kostnadsberäknad till 3 600 000 kronor — skall omfatta byggnad för musikhögskolans undervisningslokaler. Andra etappen skall omfatta en byggnad, som skall inrymma bland annat administrationslokaler samt en stor orgelsal. Den tredje etappen skall avse en byggnad för högskolans bibliotek och för musikhistoriska museet.

Departementschefen har i statsverkspropositionen icke upptagit något investeringsanslag till akademiens nybyggnader.

Musikaliska akademien har för nästa budgetår hemställt om ett reservationsanslag av 280 000 kronor, varav 220 000 kronor till anskaffande av återstående möbler m. m. för första etappen, kostnadsberäknade till sammanlagt 520 000 kronor samt 60 000 kronor motsvarande ungefär en tredjedel av de beräknade kostnaderna för en orgel till den stora orgelsal, som ingår i byggnadsföretagets andra etapp.

Departementschefen har anfört huvudsakligen följande.

Jag anser mig icke ha möjlighet att tillstyrka, att medel å kapitalbudgeten för nästa budgetår anvisas till påbörjande av andra etappen av nybyggnaden för musikaliska akademien med musikhögskolan. Med hänsyn härtill ifrågasätter jag icke nu någon medelsanvisning under förevarande anslag till inköp av en orgel till den stora orgelsalen. Däremot föreslår jag anvisande i enlighet med akademiens förslag av 220 000 kronor, motsvarande återstoden av det förra året beräknade totalbeloppet av 520 000 kronor. Jag förordar sålunda för nästa budgetår en sänkning av förevarande anslag med 80 000 kronor till 220 000 kronor.

I *motionerna I: 236* och *II: 105* har anförts bland annat följande.

För budgetåret 1955/56 hemställde byggnadsstyrelsen om anvisande till nybyggnad för musikaliska akademien med musikhögskolan av ett investeringsanslag av 2 300 000 kronor, varav 300 000 kronor för slutförande av första etappen och 2 000 000 kronor för utförande av andra etappen, omfattande en centralbyggnad som skall inrymma huvudentré och en stor orgelsal.

Departementschefen tillstyrkte anvisning av 300 000 kronor till slutförande av den första etappen men ansåg sig med hänsyn till nödvändigheten av att iakttaga restriktiviteten i fråga om investeringsverksamheten icke böra tillstyrka byggnadsstyrelsens hemställan om 2 000 000 kronor till utförande av den andra etappen.

Riksdagen beslöt i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag.

Nybyggnaden har nu fortskridit så långt, att första etappen beräknas bli färdig att tagas i bruk vid slutet av sommaren 1956.

I skrivelse den 31 augusti 1955 framlade byggnadsstyrelsen efter samråd med musikaliska akademiens styrelse förslag rörande viss ändring av etappindelningen, innebärande att den andra etappen skulle utökas till att jämte centralbyggnad med entré och orgelsal omfatta även administrationsbyggnaden. Därigenom skulle olägenheten med splittringen av akademiens lokaler under byggnadstiden på två fastigheter belägna på betydande avstånd från varandra bli mindre kännbar. Sammanlagda kostnaderna för den andra etappen i dess utökade omfattning beräknas av byggnadsstyrelsen till 2 925 000 kronor. Då utförandet av den andra etappen beräknades kräva en tid av mer än ett år, äskade styrelsen för budgetåret 1956/57 ett investeringsanslag av 1 925 000 kronor, motsvarande cirka två tredjedelar av den angivna totalkostnaden.

Ett uppehåll i byggnadsverksamheten efter första etappens fullbordande medför alldeles speciella svårigheter.

Effektiviteten av undervisningen är i hög grad beroende av möjligheten att snabbt anlita akademiens bibliotek, som tillika är fack- och skolbibliotek för musikhögskolan. Notmaterial, grammofonskivor och annan undervisningsmateriel behöver ofta omedelbart ställas till förfogande. Under nuvarande förhållanden, med biblioteket och undervisningslokaler i samma byggnad, möter detta inga svårigheter. Efter musikhögskolans inflyttning i den snart färdigställda etappen måste en väsentlig försämring i här berörda hänseenden uppenbarligen inträda. Dessutom uppstår betydande kostnader för de omfattande transporter av undervisningsmateriel, som blir nödvändiga, så länge biblioteket ligger kvar på sin nuvarande plats.

Även undervisningen blir under en övergångstid splittrad på två håll, emedan orgelsalen i den nuvarande akademibygnaden måste användas i avvaktan på färdigställande av den nya orgelsalen, som ingår i nybyggnadens andra etapp, och även en del annan undervisning, särskilt föreläsningar, måste vara kvar i de nu av högskolan disponerade lokalerna.

Högskolans kansli måste under alla förhållanden flytta till de nya lokalerna samtidigt med att huvuddelen av undervisningen förläggs dit. Detta kansli och akademiens sekretariat utnyttjar emellertid i stor utsträckning samma personal, och mellan de båda organen äger ett dagligt samarbete rum. Ursprungligen förutsattes, att akademiens sekretariat skulle kvarstanna i sina nuvarande lokaler under det ofrånkomliga provisoriet. Vid ett närmare övervägande har det dock visat sig, att även sekretariatet måste flyttas samtidigt med högskolans kansli. Detta innebär, att en icke oväsentlig del av för undervisningen avsedda utrymmen i nybyggnaden måste tagas i anspråk för administrativa ändamål, vilket, så länge provisoriet varar, reducerar vinsten med de nya lokalerna.

Ett långvarigt provisorium gör det omöjligt att som avsetts utnyttja den första etappen uteslutande för undervisningsändamål och medför avsevärda extra kostnader. Härtill kommer, att varje uppehåll mellan etapperna medför en ökning av byggnadskostnaderna, vilken kan uppskattas till cirka 15 procent av de för varje etapp beräknade totalkostnaderna.

För att icke onödigtvis förlänga det redan ofrånkomliga uppehållet mellan färdigställandet av första och andra etapperna bör åtminstone de i andra etappen ingående rivnings-, sprängnings- och schaktningsarbetena utföras under budgetåret 1956/57. Kostnaderna härför samt för erforderligt planeringsarbete torde belöpa sig till 500 000 kronor.

Med utförandet av andra etappen är frågan om anskaffande av orgel till den stora orgelsalen intimt förbunden. Orgeln i fråga har beräknats draga en kostnad av 170 000 kronor.

Musikaliska akademien har i sina anslagsäskanden för budgetåret 1955/56 framhållit, att en orgel av här avsedd storlek måste beställas minst två år före den tid då instrumentet skall stå färdigt att tagas i bruk och att enligt gällande praxis en tredjedel av totallikviden skall erläggas vid beställningen.

Därest anslag beviljas för igångsättande av andra etappen under budgetåret 1956/57, bör även ett anslag å 60 000 kronor ställas till förfogande för att möjliggöra beställning av den i denna etapp ingående stora orgeln, så att dess färdigställande icke försenas.

Utskottet får erinra om, att utskottet vid 1955 års riksdag hade att ta ställning till motionsvis gjorda framställningar om anvisande av dels ett investeringsanslag för utförande av den andra etappen av nybyggnad för musikaliska akademien med musikhögskolan, dels ock 60 000 kronor under anslaget till musikaliska akademien med musikhögskolan: Inredning och utrustning av nya lokaler, för beställning av ny orgel.

I sitt av riksdagen godkända utlåtande 1955: 58 avstyrkte utskottet bifall till dessa yrkanden.

Vidkommande anslag för byggnadsändamål framhöll utskottet, att utskottet hyste full förståelse för vad i motionerna anförts därom, att byggnadskomplexets utförande i etapper medförde olägenheter beträffande såväl undervisningen och biblioteksverksamheten som administrationen och att det fördenskull vore angeläget, att övergångstiden mellan första etappens färdigställande och hela byggnadsföretagets fullbordande bleve så kort som möjligt. Utskottet förutsatte, att Kungl. Maj:t snarast möjligt till förnyad prövning upptog frågan om erforderlig kapitalinvestering för fortsättande av ifrågavarande byggnadsföretag med andra och tredje etapperna.

På grund av den ståndpunkt utskottet sålunda intog till frågan om investeringsanslag för budgetåret 1955/56, innebärande att medel anvisades allenast till slutförande av den första byggnadsetappen, fann utskottet behovet av anslag till ny orgel för det dåvarande icke aktuellt.

Kungl. Maj:t har icke för innevarande års riksdag framlagt förslag till investeringsanslag för utförande av återstående delar av omförmälda byggnadsföretag och ej heller till anslag för erforderlig dellikvid vid beställning av ny orgel. Utskottet, som icke är berett att tillstyrka bifall till de nu föreliggande motionerna I: 236 och II: 105, vill emellertid med anledning av motionerna framhålla, att utskottet förutsätter liksom tidigare att Kungl. Maj:t snarast möjligt upptager i motionerna angivna anslagsfrågor till förnyad prövning. Utskottet får härjämte understryka nödvändigheten av att medel för ny orgel anvisas i sådan tid, att orgeln blir färdig att levereras samtidigt med att den nya orgelsalen, som ingår i nybyggnadens andra etapp, står färdig att tagas i bruk.

På grund av vad sålunda anförts och med biträdande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

a) att motionerna I: 236 och II: 105, såvitt de avse investeringsanslag till påbörjande av andra etappen i nybyggnad för musikaliska akademien med musikhögskolan, icke må av riksdagen bifallas;

b) att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 236 och II: 105, såvitt de icke behandlats under a), till *Musikaliska akademien med musikhögskolan: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 220 000 kronor.

2:o) **Göteborgs musikkonservatorium.** I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ohlon m. fl.* (I: 16) och den andra inom andra kammaren av herr *Edberg m. fl.* (II: 21), har hemställts, att riksdagen måtte dels besluta att å åttonde huvudtiteln uppföra ett engångsanslag av 125 000 kronor till Göteborgs musikkonservatorium för läsåret 1956/57, dels ock hemställa till Kungl. Maj:t om skyndsamt utredning rörande skolans framtida organisation och verksamhet samt om framläggande om möjligt redan för nästkommande års riksdag av de förslag, till vilka denna utredning må föranleda.

Beträffande den till stöd för ovannämnda yrkanden framförda motive-
ringen får utskottet hänvisa till motionen II: 21.

Hösten 1916 grundades Göteborgs orkesterskola med Wilhelm Stenhammar som inspektor. Elevantalet uppgick vid starten till 15, steg därefter vissa år till 20 för att efter hand minska, så att det vid 1950-talets början uppgick till något tiotal. Skolans verksamhet begränsades hårt av ekonomiska skäl.

I sitt den 4 februari 1954 dagtecknade betänkande »Musikliv i Sverige» föreslog 1947 års musikutredning upprättande av två musikkonservatorier i landsorten, varav ett i Göteborg och ett i södra Sverige. Enligt utredningens förslag borde göteborgskonservatoriet vara 3-årigt med i allt cirka 75 elever; årskostnaderna beräknades till 310 000 kronor. Orkesterskolans huvudman, Göteborgs orkesterförening, startade hösten 1954 en första årskurs av ett treårigt konservatorium. För det första verksamhetsåret anskaffades medel på privat väg. Genom ett engångsanslag av 68 000 kronor tryggade Göteborgs stad verksamheten för det andra läsåret 1955/56. I framställning till Kungl. Maj:t den 10 mars 1955 anhöll föreningen om ett statsbidrag å 200 000 kronor för budgetåret 1956/57. Därmed skulle föreningens orkesterskola utbyggas till treårig konservatorieutbildning med 25 elever i varje årskurs. Över framställningen avgav musikaliska akademiens styrelse den 2 juni och statskontoret den 18 juni 1955 utlåtanden. Musikaliska akademiens styrelse tillstyrkte föreningens framställning. Akademien ansåg behovet av ett statligt eller statsunderstött musikkonservatorium såväl i Göteborg som i södra Sverige väl styrkt. Akademien fann det icke lämpligt att i ett land med Sveriges geografiska utsträckning den musikaliska yrkesutbildningen i så hög grad som nu vore fallet koncentrerades till huvudstaden. Statskontoret fann den i ärendet förebragta utredningen ofullständig och avstyrkte därför att framställningen skulle föranleda förslag till riksdagen. Domkapitlet i Göteborg hemställde i skrivelse till Kungl. Maj:t den 23 augusti 1955 att ett statligt musikkonservatorium i Göteborg måtte inrättas från och med läsåret 1956/57.

Med anledning av statskontorets yttrande inkom Göteborgs orkesterförening den 2 september 1955 till Kungl. Maj:t med vissa kompletterande

uppgifter och anmälde samtidigt, att planerna för verksamheten av ekonomiska skäl reducerats — bland annat hade det totala elevantalet minskats till 45 å 50 — varför föreningen begränsade sin begäran om statsunderstöd till att avse ett belopp av 125 000 kronor. Genom beslut den 4 januari 1956 fann Kungl. Maj:t ifrågavarande framställningar icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Utskottet får framhålla, att utskottet vid sin prövning av förevarande fråga funnit att goda skäl i och för sig tala för ett understödjande av den av Göteborgs musikkonservatorium bedrivna verksamheten. En decentralisering och ett utbyggande av konservatorieutbildningen skulle enligt utskottets mening utgöra ett värdefullt led i statsmakternas insatser på det kulturfrämjande området. I likhet med vad i motionerna I: 16 och II: 21 påyrkats anser utskottet det oundgängligen nödvändigt att ytterligare utredning förebringas beträffande förutsättningarna i ekonomiska, organisatoriska m. fl. avseenden för göteborgskonservatoriets framtida verksamhet. Utskottet är däremot icke berett att tillstyrka anvisande för nästa budgetår av det i motionerna I: 16 och II: 21 begärda anslaget.

I avvaktan på att resultatet av nämnda utredning föreligger vill utskottet ifrågasätta huruvida icke bidrag till kostnaderna för det tredje verksamhetsåret — 1956/57 — kan lämnas ur lotterimedelsfonden ävensom genom visst understöd från Göteborgs stad.

På grund av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

a) att motionerna I: 16 och II: 21, i vad de avse medelsanvisning, icke må av riksdagen bifallas;

b) att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 16 och II: 21 i vad de icke behandlats under a), i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anför.

Stockholm den 4 maj 1956

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från första kammaren: herrar Gustaf Karlsson, Ohlon, Leander, Näs-gård, Gillström, Näsström, Boman, Einar Persson, Birger Andersson, Elfving, Nils Theodor Larsson, Rikard Svensson, fröken Ranmark och herr Arrhén; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Malm-borg i Skövde, Bergström, Andersson i Malmö, Hoppe, Staxäng, Widén, Johansson i Mysinge, Jansson i Kalix, Persson i Växjö, fröken Vinge, her-rar Svensson i Stenkyrka, Blidfors och fröken Ager.